

9. Wszechświat – Boski porządek

1. CELE LEKCJI – WYMAGANIA OGÓLNE

- ukazanie zagrożeń w świecie wywoływanych przez człowieka,
- nabywanie zdolności do przywracania i podtrzymywania Bożego porządku w świecie.

2. TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

uczeń:

- po lekcji wymienia najważniejsze czynniki zaburzające pierwotny, Boży porządek świata,
- samodzielnie wskazuje sposoby rozwiązania problemów, wynikających z braku Bożego porządku w świecie,
- po zajęciach wyjaśnia podstawowe problemy etyczne, rodzące się we współczesnym świecie,
- swoimi słowami argumentuje potrzebę zmiany świata i przywracania Bożego porządku.

3. POJĘCIA, POSTACI

- ekologia,
- św. Franciszek,
- hymn,
- legenda,
- mitologia.

4. WARTOŚCI

- odpowiedzialność za świat stworzony,
- kształtowanie wrażliwości na problemy ekologii i zachowania środowiska naturalnego.

5. SCHEMAT LEKCJI

- Boży porządek w świecie,
- zakłócenia Bożego porządku i sposoby jego naprawienia,
- św. Franciszek,
- potrzeba odpowiedzialności za świat stworzony.

6. PROPOZYCJA REALIZACJI

Wprowadzenie

Metoda – słoneczko. Jeden z uczniów odczytuje tekst z Księgi Koheleta z działu „Mów Panie”. Nauczyciel zadaje pytania:

- 1) co świadczy o tym, że świat stworzony przez Boga jest zaplanowany i uporządkowany?
- 2) jakie są przejawy „Bożego porządku” w świecie?

Odpowiedzi uczniowie wypisują na samoprzylepnych kartkach, które następnie przyklejają wokół napisu BOŻY PORZĄDEK, kierując się podobieństwem odpowiedzi, tworząc w ten sposób poszczególne „promienie” słoneczka. Możliwe odpowiedzi to: porządek w przyrodzie, procesy biologiczne, piękno świata, cuda natury itp. Podsumowanie: nauczyciel odwołuje się do propozycji uczniów, zwracając uwagę na najczęściej wymieniane przez nich czynniki, świadczące o Bożym porządku w świecie.

Rozwinięcie tematu

Metoda – metaplan. Nauczyciel dzieli klasę na kilkuosobowe grupy. Każda z nich otrzymuje kartę pracy (załącznik 1). Nauczyciel wyjaśnia metodę metaplanu, zadając problemy do opracowania:

- 1) czy wskazany, w poprzednim ćwiczeniu, porządek świata nie jest przypadkiem zaburzony przez człowieka i jego postępowanie?
- 2) co zrobić, aby panował maksymalnie Boży porządek?

Uczniowie pracują w grupach, a następnie przedstawiciel referuje wyniki pracy. Podsumowanie: pomocą w podsumowaniu pracy może być odczytanie tekstu abp. Józefa Michalika z działu „Przeczytaj” z podręcznika.

Metoda – praca z podręcznikiem. Nauczyciel przypomina, że do zachowania Bożego porządku w świecie nawoływał patron papieża Franciszka, św. Franciszek z Asyżu. Pokrótce przypomina życiorys świętego i jego poglądy (zob. podręcznik). Wybrany uczeń odczytuje *Dekalog etyczny* św. Franciszka z działu „Tekst źródłowy”. Podsumowanie: nauczyciel podkreśla aktualność zapisu św. Franciszka z XIII w.

Zakończenie

Treść „Zapamiętaj” z podręcznika.

Notatka

Wnioski z metaplanu.

Korelacja z edukacją szkolną

- 1) biologia – zanieczyszczenie środowiska, ekologia,

- 2) biologia – nowe problemy bioetyczne,
- 3) wiedza o społeczeństwie – koncepcja rodziny, małżeństwa, związki jednopłciowe.

7. INNE MOŻLIWOŚCI REALIZACJI

Odpowiednim wstępem do lekcji może być obejrzenie prezentacji lub zdjęć pokazujących piękno świata i jednocześnie zmian wprowadzonych na skutek rozwoju cywilizacyjnego.

Metoda – szczepionka. Nauczyciel określa problem (zob. metaplan); zaistniałe problemy i sposoby ich rozwiązania uczniowie wypisują w tabeli w dwóch kolumnach, jedna kolumna stanowi szczepionkę, którą można zastosować w uzdrawianiu współczesnych problemów.

8. ALTERNATYWNE TEKSTY DO WYKORZYSTANIA NA LEKCJI

MÓW
PANIE

Do Pana należy ziemia i to, co ją napęlnia, świat i jego mieszkańcy. Albowiem On go na morzach osadził i utwierdził ponad rzekami (Ps 24, 1-2).

O Panie, nasz Boże, jak przedziwne Twe imię po wszystkim na ziemi! Tyś swój majestat wyniósł nad niebiosą. Sprawileś, że [nawet] usta dzieci i niemowląt oddają Ci chwałę, na przekór Twym przeciwnikom, aby poskromić nieprzyjaciela i wroga. Gdy patrzę na Twe niebo, dzieło Twych palców, księżyc i gwiazdy, któreś Ty utwierdził: czym jest człowiek, że o nim pamiętasz, i czym - syn człowieczy, że się nim zajmujesz? Uczyniłeś go niewiele mniejszym od istot niebieskich, chwałą i czią go uwieńczyłeś. Obdarzyłeś go władzą nad dziełami rąk Twoich; złożyłeś wszystko pod jego stopy (Ps 8, 2.4-7).

9. Wszechświat – Boski porządek

Załącznik 1

Formularz do metody metaplan

BOŻY PORZĄDEK W ŚWIECIE	
<p>JAK JEST? Co w świecie zaburza Boży porządek? Jakie działania człowieka doprowadzają do tego?</p>	<p>JAK POWINNO BYĆ?</p>
<p>DLACZEGO NIE JEST TAK, JAK POWINNO BYĆ?</p>	<p>WNIOSKI Co zrobić, aby przywrócić Boży porządek?</p>

10. Ikona – okno na świat Boży

1. CELE LEKCJI – WYMAGANIA OGÓLNE

- interpretowanie egzystencjalne ikon,
- pogłębienie rozumienia symboliki ikon.

2. TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓLWE

uczeń:

- po lekcji wyjaśnia pojęcie „ikona”,
- swoimi słowami opisuje „pisanie” i „czytanie” ikon,
- sam rozpoznaje i interpretuje symbolikę kolorów na ikonie oraz symbolikę materiałów, z których wykonana jest ikona,
- po medytacji obrazu Matki Bożej Nieustającej Pomocy, odczytuje symbolikę zawartą w tej ikonie,
- po zajęciach podaje przykłady ikon,
- po lekcji dostrzega związki między ikoną a światem Bożym.

3. POJĘCIA, POSTACI

- ikona,
- Maryja,
- Jezus,
- święci.

4. WARTOŚCI

- szacunek wobec ikon,
- wdzięczność za obecność Maryi.

5. SCHEMAT LEKCJI

- wyjaśnienie pojęcia „ikona”,
- pisanie i czytanie ikon,
- symbolika kolorów na ikonie,
- symbolika materiałów, z których wykonywane są ikony,
- odczytanie przykładowej ikony.

6. PROPOZYCJA REALIZACJI

Wprowadzenie

Metoda – wykorzystanie urządzeń telekomunikacyjnych. Nauczyciel prosi, żeby uczniowie odszukali w swoich telefonach zdjęcia bliskich im osób. Następnie zadaje pytanie: dlaczego nosicie przy sobie zdjęcia tych osób? Podsumowanie: zdjęcie każdej z tych osób jest swego rodzaju ikoną. Przypomina o obecności tej osoby. Nauczyciel zadaje pytanie: czym jest ikona? Odpowiedzi zapisuje na tablicy. Podsumowanie: ikona jest obrazem sakralnym wyobrażającym postaci świętych, sceny z ich życia, sceny biblijne lub liturgiczno-symboliczne. Ikona jest pomocą w zbliżeniu się człowieka do Boga. Ikona jest niejako przywołaniem obecności osoby na niej przedstawionej.

Rozwinięcie tematu

Metoda – mini-wykład. Nauczyciel wyjaśnia uczniom, dlaczego ikony pisze się, a nie maluje, czyta się, a nie tylko ogląda. (zob. podręcznik).

Metoda – prezentacja multimedialna. Nauczyciel przygotowuje prezentację multimedialną, która powinna zawierać następujące informacje: symbolika kolorów na ikonie; symbolika materiałów, z których wykonana jest ikona (zob. podręcznik). Na każdym slajdzie powinna być umieszczona przykładowa ikona, do której może odnieść się nauczyciel, omawiając dane zagadnienie. Ostatnim slajdem będzie ikona Matki Bożej Nieustającej Pomocy.

Metoda – praca z obrazem. Nauczyciel prosi, żeby uczniowie spróbowali odczytać ikonę, wskazując na główne, ich zdaniem, elementy tej ikony (twarz, tło, Jezus itp.). Wszystko, co uda się uczniom odczytać, zostaje wpisane do zeszytu. Chętni uczniowie odczytują swoją interpretację treści ikony. Podsumowanie: zob. „Komentarz” w podręczniku.

Zakończenie

Ikona nie jest „zwykłym” obrazem. Ikona nie jest przeznaczona tylko do oglądania. Ikona nie służy do ozdoby, nie musi cieszyć oka, jest oknem ku wieczności. Świadczy o tajemnicy zbawienia, o istnieniu nadprzyrodzonego świata, którego doświadcza ikonograf i który poprzez swoją pracę przekazuje jego namiastkę wiernym. Dzięki temu, osoba wierząca, która kontempluje ikonę, kieruje swoją uwagę ku sprawom życia wiecznego.

Notatka

Ikona jest obrazem sakralnym wyobrażającym postacie świętych, sceny z ich życia, sceny biblijne lub liturgiczno-symboliczne. Ikona jest pomocą w zbliżeniu się człowieka do Boga. Ikona jest niejako przywołaniem obecności osoby przedstawionej na ikonie (element treści „Wprowadzenia”).

Korelacja z edukacją szkolną

- 1) plastyka – techniki pisania ikon,
- 2) wiedza o kulturze – ikona Matki Bożej Nieustającej Pomocy.

7. INNE MOŻLIWOŚCI REALIZACJI

Metoda – prezentacja multimedialna. Nauczyciel może przeprowadzić całą lekcję w oparciu o prezentację multimedialną. Może także dodać slajdy z innymi ikonami, które będzie szczegółowo odczytywał.

8. ALTERNATYWNE TEKSTY DO WYKORZYSTANIA NA LEKCJI

PRZECZYTAJ

Ikonografia od początku chrześcijaństwa spełniała ważną rolę w liturgii, gdzie poprzez obraz Objawienie Boże stawało się dostępne szerokiej rzeszy wiernych. Ikony maryjne, w których znalazła wyraz prawda o wcieleniu Boskiego Logosu i Bożym macierzyństwie, otaczane do dziś czią wiernych, posiadają szczególny, sakralny charakter. Starożytne obrazy pisane symbolicznym językiem, domagają się jednak właściwego odczytania, teologicznej interpretacji oraz odpowiedniego włączenia ich w liturgiczne misterium. W dobie kultury audiowizualnej ikony mogą stać się bezcennym i jedynym w swoim rodzaju „środkiem Bożego przekazu”. Będąc wyrazem Bożej obecności i przestrzenią jej promieniowania, stają się pomocą do wejścia w klimat modlitwy, zarówno wspólnotowej jak i indywidualnej. Ikony maryjne, będące wyrazem jedności Kościoła i sprawdzonym środkiem przepowiadania, warto włączać także w różne działania ekumeniczne. Wywodząc się one przecież ze wspólnej, chrześcijańskiej tradycji niepodzielonego Kościoła, a łącząc ludzi z Bogiem, mogą również jednoczyć chrześcijan, oddających cześć Matce Pana. Wiele obrazów i sanktuariów maryjnych pełni już rolę ekumeniczną, stając się miejscem spotkania i pojednania.

Zofia Bator, *Sztuka sakralna w życiu Kościoła*,
[w:] „Salvatoris Mater” 7(2005) nr 2, s. 100-120
[dostęp 11 maja 2012], dostępny w Internecie:

<http://www.tms-sacr.eu/zb/index.php?id=inc/ikonywduszpasterstwie>